

OPERASYON PARA SA MGA TAONG MAY DEMENSYA

Tamang-Oras na Tip Sheet para sa Mga Tagapag-alaga

Panimula

Ang mga taong may sakit na Alzheimer's at iba pang nauugnay na mga demensya (ARD) ay kadalasang dumaranas ng mga pagbabago sa pag-iisip at pisikal na kakayahan pagkatapos ng operasyon at habang nasa ospital. Maaari itong maging isang mabigat at nakakalito na oras para sa kanila at para sa iyo. Ang mga pagbabagong ito ay maaaring dahil sa pagkagambala sa kanilang pang-araw-araw na gawain, pagiging nasa hindi pamilyar na lugar, at pakikitungo sa mga medikal na kawani na hindi nila alam.

Nasa-Oras

Ang **Tamang-Oras** na tip sheet na para sa mga tagapag-alaga ay nagbibigay ng ilang kapaki-pakinabang na payo kung paano makipag-ugnayan sa mga tauhan ng ospital sa panahong ito. Kasama dito ang mga tip sa kung ano ang mga itatanong at kung anong impormasyon ang dapat ihandang.

Tandaan, ang mga tagapag-alaga ay may mahalagang papel sa pangangalaga ng isang taong may ARD, lalo na sa panahon ng paglipat sa pangangalaga (paglipat mula sa isang setting ng pangangalaga patungo sa isa pa, tulad ng ospital patungo sa tahanan o pansariling pagamutan).

Sa pagtutulungan, mapapabuti natin ang kalidad ng pangangalaga para sa mga indibidwal na ito.

Mahalagang Impormasyon para Makipag-ugnayan sa Tauhan ng Operasyon

- 1 Ipaalam sa tauhan ng ospital na ang mahal mo sa buhay ay may demensya.** Bigyan sila ng mga detalye tungkol sa yugto (una, gitna, o advanced) at iba pang mahahalagang katangian tulad ng kung paano sila nakikipag-usap at nauunawaan ang mga bagay. Magbahagi ng anumang parirala o salita na magagamit ng mga tauhan para iparamdam sa mahal mo sa buhay na pinahahalagahan at nauunawaan sila. At huwag kalimutang hilingin sa tauhan na ipasa ang impormasyong ito sa panahon ng pagbabago ng shift.
- 2 Tiyaking kumpirmahin ang relasyon mo sa iyong minamahal** (asawa, kinakasama, kapamilya, kaibigan) at ipaalam sa tauhan ng operasyon kung aalis ka at kung kailan ka babalik.
- 3 Banggitin ang mga pantulong na ginagamit ng tao** (salamín, hearing aid, pustiso, tungkod, panlakad) at hilingin na maging available ang mga ito bago at pagkatapos ng anumang medikal na pamamaraan. Kung maaari, panatilihin ang pagmamay-ari ng mga mamahaling kagamitan tulad ng hearing aid o custom na matibay na kagamitang medikal kapag hindi ginagamit ng pasyente ang mga ito.
- 4 Ipaliwanag ang mga pang-araw-araw na gawain kung saan maaaring kailanganin ng tao ang karagdagang tulong** (pagkain, pagligo, pag-ikot, paglalakad) at ibahagi ang anumang tip na angkop para sa iyo sa tauhan sa tabi ng kama.

Mga Tip sa Komunikasyon

Bilang pangunahing miyembro ng koponan ng pangangalaga para sa isang taong may ARD, huwag matakot na hilingin sa mga medikal na provider na huminahon kung sila ay masyadong mabilis magsalita o kung nalilito ka. Ipaalam sa kanila kung nahihirapan kang makarinig o umunawa. Makakatulong ito sa iyo na mas maunawaan ang pangangalagang ibinibigay para makatiyak kang ang mahal mo sa buhay ay inaalagaang mabuti.

Kung ikaw ay nahihirapan o hindi sigurado sa pag-aalaga sa kanila sa bahay, makipag-ugnayan sa isang tagaplano ng paglabas, ombudsman ng ospital, o tagataguyod ng pasyente para sa tulong at payo.



Kung nakatakda ka para sa operasyon, malamang na naplano mo na ang aktibidad na ito bago magtungo sa ospital. Pero kung mayroon ka pa ring mga tanong tungkol sa pamamaraan, huwag mag-atubiling hilingin na makipag-usap muna sa magsasagawa ng operasyon. Narito ang ilang mga itatanong.

Paano makakatulong ang koponan ng operasyon na mabawasan ang anesthesia at mga pakikipag-ugnayan sa droga na maaaring humantong sa pagkalubog ng cognitive at pagkahibang sa mga indibidwal na may ADRD?

Ang pag-uusap tungkol dito kaaagad ay pinapayagan ang anesthesiologist at koponan na ipaliwanag ang kanilang plano sa anesthesia at kung paano sila gagana para maiwasan ang mga side effect na maaaring magdulot ng mga problema sa katalasan (cognition) ng tao (pag-iisip, pag-unawa, pangangatwiran) o magdulot ng pagkahibang (isang pansamantalang, magagamot na pagbabago sa mga kakayahan sa pag-iisip). Nakakatulong din ito sa kanila na makakuha ng mahalagang impormasyon mula sa iyo tungkol sa taong may ADRD bago ang operasyon.

Paano makakatulong ang koponan sa sakit na maaaring maramdaman ng tao pagkatapos ng operasyon kung hindi nila masabi sa amin?

Ang koponan ng operasyon ay magbibigay sa iyo ng ideya kung gaano katagal ang operasyon at kung gaano katagal ang tao ay dapat gumaling. Makakatulong sa iyo ang impormasyong ito na planuhin ang oras mo sa ospital. Kung ito ay mahabang operasyon, maaaring gusto mong patakbuhin ang ilang gawain o asikasuhin ang mga bagay sa bahay. Kung ito ay isang mabilis na operasyon, pinakamahasay na manatili sa paligid para naroon ka kapag nagising ang tao.

Gaano katagal ang operasyon, at gaano katagal bago gumaling ang tao?

Ang koponan ng operasyon ay magbibigay sa iyo ng ideya kung gaano katagal ang operasyon at kung gaano katagal ang tao ay dapat gumaling. Makakatulong sa iyo ang impormasyong ito na planuhin ang oras mo sa ospital. Kung ito ay mahabang operasyon, maaaring gusto mong patakbuhin ang ilang gawain o asikasuhin ang mga bagay sa bahay. Kung ito ay isang mabilis na operasyon, pinakamahasay na manatili sa paligid para naroon ka kapag nagising ang tao.

Anong impormasyon ang maibabahagi sa akin tungkol sa taong pinapahalagahan ko? Naiintindihan ko ang kahalagahan ng pagiging kumpidensyal at pagkapribado ng pasyente.

Bago ang pagpapaospital o sa admisyon, susubukan ng ospital na tukuyin ang isang dedikadong gumagawa ng desisyon, tulad ng ahente ng Durable Power of Attorney (DPOA), kung mayroon. Dahil ang mga tagapag-alaga ay isang mahalagang koneksyon sa chain ng impormasyon, mahalagang ibahagi ang mga nauugnay na legal na dokumento at impormasyon sa mga kawani. Para sa higit pang impormasyon sa DPOA at iba pang legal na dokumento pumunta sa Family Caregiver Alliance: www.caregiver.org.

Karagdagang Impormasyong Dapat Handang Ibahagi ng Mga Tagapag-alaga sa Tauhan ng Ospital

- Isang supot o bag na naglalaman ng lahat ng bote ng gamot o isang listahan ng gamot na may impormasyon kung kailan at kung paano inumin ang bawat gamot para sa taong may ADRD.
- Listahan ng mga allergy.
- Listahan ng iba pang kondisyon sa kalusugan (tulad ng diabetes, congestive na pagpalya ng puso, talamak na sakit sa baga, at psychiatric na kondisyon) at kung paano pinangangasiwaan ng tao ang mga ito.
- Impormasyon sa insurance.
- Pangalan at numero ng telepono ng doktor sa pangunahing pangangalaga, mga paunang direktiba, at nilagdaang POLST form.
- Pangalan at bilang ng tagapag-alaga at iba pang pang-emergency na (ICE) contact.

Tulungan ang mga tauhan ng operasyon na maunawaan kung ano ang pinakamahalaga mula sa pananaw ng tao. Kung ang tao ay maaaring makipag-usap sa mga tauhan, ano ang gusto nilang sabihin sa kanila? Ang pagtulong sa koponan ng pangangalaga ay nagpapatunay na gusto mong gawing mas madali ang kanilang trabaho at ikaw ay bahagi ng koponan ng pangangalaga.

Ano ang Dapat Kong Malaman Tungkol sa Paglabas mula sa ospital?

Bago mapalabas ang taong may ADRD, tiyaking itanong ang mga sumusunod:

- Ano ang diagnosis, at ano ang ibig sabihin nito?
- Mayroon bang anumang bagong gamot o pangangalaga na kailangang mula sa paglabas? Kailan ito ibinibigay at paano?
- Mayroon bang anumang bagong kagamitang medikal na kailangan kong matutunang gamitin bago umuwi?
- Mayroon bang anumang bagong kagamitang medikal na kailangan kong matutunang gamitin bago umuwi?
- Kailan ang susunod na follow-up na appointment?

Kung ang tao ay ililipat sa ibang palapag sa ospital o ibang pasilidad, magtanong tungkol sa kanilang diagnosis, plano sa pangangalaga, at kung gaano katagal sila mananatili doon. Manatiling may kaalaman at maging handa!!

